

Artikelarkiv Arvesølv 2018

Et forlis i 1929

Af Morten Eriksen

”Mod søen stunded vor slægt tilforn” lyder første linje i et af versene i Johs. V. Jensens smukke digt ”Hvor smiler fager den danske kyst”. Mange i Munkebo sogn har i tidens løb ”stundet mod søen” for folketællingerne vrimler med mænd, der fandt deres udkomme både til fjords og til havs. Foruden det anselige antal, der helt eller delvist brødfødte sig ved fiskeri i noret eller på fjorden, møder man mange skippere og matroser i både kyst- og langfart. Uundgåeligt førte dette naturligvis også til mange dødsfald ved forlis, som det lyder i et andet af ovennævnte digters vers: ”Men bærer det mod havets bund, så manges sømands kår...”. For skibe, specielt sejlskibe, var farlige arbejdspladser, navnlig i voldsomt stormvejr, for redningsveste og sikkerhedsudstyr hørte fremtiden til. Blev man skyllet overbord eller faldt ned fra rigningen, var man stort set prisgivet.

Ejnar Madsen blev født i 1909 på ”Radstrupgård” i Marslev sogn som søn af gårdejer Hans Jørgen Madsen og hustru Martha. I 1913 kom han til Munkebo sogn, da faderen købte Østergård Møllegård, nuværende Kølstrupvej 29, dengang ”Dræby Mark”, hvor Einar i 1914 fik et sæt tvillingebrødre, Karl og Viktor.

Landbruget lå tilsyneladende ikke for ham, for hans hu stod til søen, så efter endt skolegang i Dræby blev han i 1923 elev på skoleskibet ”Georg Stage”. Børge Rasmussen, der overtog Østergård Møllegård efter Hans Jørgen Madsen, fortalte mig i sin tid, at Einar vist nok skulle have været elev på det nybyggede skoleskib ”København”, en 5-mastet bark, der ved søsætningen i 1921 var verdens største sejlskib, men der kan jo have været for mange ansøgere. Det var i øvrigt ”København” som i julen 1928 på et senere togt forsvandt i Sydatlanten, på sejlads fra Buenos Aires til Australien, og tog hele besætningen med sig i dybet uden at efterlade det mindste spor.

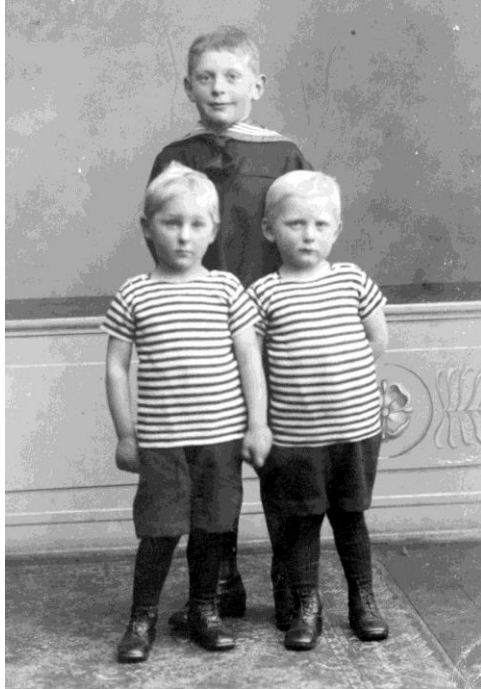
I tiden efter ”Georg Stage” har Einar formodentligt været på farten som jungmand, indtil han aftjente sin værnepligt på inspektionsskibet ”Fylla”, som havde afløst det tidligere sejlforende inspektionsskib af samme navn, og som ligesom

dette opererede i Nordatlanten. Einar havde, ifølge Børge Rasmussen, en ambition om at blive styrmand, og selv om de store sejlforende fragtskibes æra var ved at rinde ud, var det stadig, og helt op mod vor egen tid, en betingelse at man havde gjort tjeneste på et sejlskib. For kun der, har en søfartskyndig person oplyst mig om, kunne man bedst blive fortrolig med hav og søgang.

Einar fik derfor hyre som matros på Svendborg skonnerten ”Martin Nisson”, bygget 1899, som 19. november 1929 afsejlede fra Sundsvall lastet med træ og via København, hvor man provianterede 16. december, var bestemt for Stornoway på Hebriderne og ført af kaptajn Jensen, Thurø. Om bord var desuden styrmanden, en kok, 2 jungmænd og 2 matroser, en af disse altså Einar. Man hørte i lang tid intet til skibet, før der 30. december 1929 indløb meddelelse om af det var drevet i land ved Canbal, Dunrossness, på østsiden af den sydligste af Shetlandsøerne med bunden i vejret. Både stævn og agterstævn var knust og hele besætningen på 7 mand, herunder den 20-årige Ejnar, endt i den våde grav. Budskabet om forliset bragte ifølge Kjerteminder Avis ”stor sorg i hjemmet i Dræby” og blev modtaget i sognet med ”dyb vemod”.

Østergård Møllegård, Einars barndomshjem.

Einar med tvillingebrødrene Karl og Viktor (ca. 1917) og som værnepligtig på inspektionsskibet "Fylla" (ca. 1927)

Bramsejlskonnerten "Martin Nisson". (Svendborg Søfartsmuseum.)

Besætningen formentlig ved en anden lejlighed: Med slips kpt. Chr. Jensen og bagved styrmand Bülow Petersen. Begge omkom i 1929. De øvrige er ukendte.

Skonnertens formodede sejlroute. Krydset markerer, hvor vraget skulde i land.

Vraget på klipperne ved Dunrossness. (Svendborg Søfartsmuseum)

Ingen overlevende kunne altså fortælle hvad der var gået galt. I det efterfølgende søretsmøde bemærkede et af dens meget søkyndige medlemmer at han ”kendte skibet særdeles godt og anså det for at være et fuldt ud godt skib”. Han kunne ikke tænke sig anden årsag til forliset end at det var kæntret i Nordsøen i den hårde juleorkan. Skaden for og agter fik det antagelig først ved grundstødningen mod klipperne.

På Munkebo kirkegård, vest for kirken, er der på Hans Jørgen Madsens familiegravsted en mindesten over Einar. Den er nu efterhånden meget algebegroet, og teksten er slidt. Men tidligere, som det ses på billedet, kunne man læse at den er rejst af ungdomsvenner og slutter med et par linjer fra ”Befal du dine veje”, Paul Gerhardts salme fra 1653: ”Han, som kan stormen binde, hvem bølgen lyde må, han kan og vejen finde, hvorpå din fod kan gå.”

Mindestenen for Einar Madsen i den vestlige ende af Munkebo kirkegård. Over verslinjerne står der: ”Omkom paa Havet Julen 1929”.